

TAMPEREEN WANHANKAUPUNGIN JUHLA

3–6 | 8 | 2023

To 3.8. klo 18:00 Pyynikinlinna

Musiikkia jota Tampereen perustajakin kuuli ja ihaili

Pe 4.8. klo 18:00 G Livelab

Sankaruutta ja järkytyksiä. Napoleon, Beethoven ja Suomi

La 5.8. klo 15:00 Väinö Linnan aukio, sateen sattuessa TR1

*Sua tervehdin. Serenadeja ja musiikillisia tervehdyksiä
Suomesta ja Saksasta*

La 5.8. klo 18:00 Finlaysonin kirkko

Romansseja ja surumusiikkia. Ukraina ajatuksissamme

Su 6.8. klo 15:00 Grand Hotel Tammer

Ikivihreitä iskelmiä Harmony Sistersin ja Metro-tyttöjen tyyliin

Su 6.8. klo 18:00 Aleksanterin kirkko

Syksy Dresdenissä, Vivaldin vuodenaika -sarjan konsertti III

Tampereen uutta Wanhankaupungin Juhlaa vietetään 3.–6. elokuuta 2023 toisen kerran!

Juhlan esiintymispaikkoina on keskustan ikonisia vanhoja rakennuksia ja konserttien ohjelmia yhdistävänä teemana ovat sävellysten aikakausiin tai itse teoksiin liittyvät historialliset, osin sotaisatkin tunnelmat.

Esiintyjinä kuudessa konsertissa on yhteensä 49 muusikkoa, 12-henkinen kamarikuoro ja kaksi luennoitsijaa. Taiteilijoista osa on Pirkanmaalta, osa muualta Suomesta ja ulkomailta.

Kahden ensimmäisen konsertin yhteydessä kuullaan historialluennot. Niissä käsitellään Tampereen arkkitehtuurin kehitystä sekä **Napoleonin**, **Beethovenin** ja Suomen suhteita.

Avajaiskonsertin säveltäjän **Carl Michael Bellmanin** suojelija ja hyväntekijä oli Tampereen perustamisasiakirjan allekirjoittaja Ruotsin kuningas **Kustaa III**. Beethovenin 3. sinfonian lisänimi **Eroica** oli alun perin säveltäjän ihailun osoitus **Napoleonille**, jonka valloitusotiin liittyy myös Suomen kohtalo 1800-luvun alussa. Perjantain konsertissa sekä Eroica että **Sibeliuksen Satu** kuullaan harvinaisina kamariorkesteriversioina.

Lauantain ja sunnuntain iltapäiväkonsertit johdattavat meidät mm. toisen maailmansodan aikaisiin säveltunnelmiin ja talvisodan ratkaiseviin hetkiin.

Lauantai-iltana tutustumme Ukrainan klassisen musiikin isän **Mykola Lysenkon** musiikkiin ja voimme myös vertailla mitä yhteistä on Sibeliuksen ja Lysenkon pianoromansseissa.

Kuulemme myös Donetskissa syntyneen **Sergei Prokofjevin** sellosonaatin.

Juhla huipentuu sunnuntain päätöskonsertissa **Vivaldin vuodenaika** -sarjan kolmanteen konserttiin **Syksy Dresdenissä**. **Pirkanmaan Barokki** esiintyy silloin ensi kerran yhdessä **Tampere Cappellan** kanssa.

Esiintymispaikat ovat tällä kertaa Pyynikinlinna, G Livelab (Frencckellin paperitehtaan entinen pannuhuone), Finlaysonin tehdasalueen Väinö Linnan aukio, Finlaysonin kirkko, Grand Hotel Tammer ja Aleksanterin kirkko.

Parhaat kiitokset **Majaja-säätiölle**, jonka piirisä festivaalin idea syntyi ja jonka tuki juhlalle on merkittävä! Kiitokset tuesta myös **Pro Musica Säätiölle** ja **Tampereen kaupungille**.

Tervetuloa!

Harri Hinkka

Helena Hiilivirta

Taiteellinen johtaja
Vanhankaupungin juhla ry

OHJELMA 2023

Torstai
3 | 8 | 2023

klo 18:00

Pyynikinlinna

Bellman-mitali: MuseoVirasto

Musiikkia jota Tampereen perustajakin kuuli ja ihaili

Avajaisesitelmä ja *Carl Michael Bellmanin* lauluja niiden sävellysajan tyylin mukaisesti esitettyinä

Iida Kalakoski, arkkitehti, yliopisto-opettaja, väit.
Pentti Hildén, laulu ja mandora
Anna Ruotsala, sopraano
Pauliina Fred, traverso ja nokkahuilu
Markus Pelli, barokkisello

Carl Michael Bellman (1740-1795) on eräs ruotsin kaikkien aikojen suurimpia runoilijoita; riimivirtuosi joka taisi kaikki runouden lajit. Kuuluisaksi hän kuitenkin tuli juuri parodisten juomalaulunsa jansioista. Ne ehdittiin koota ja julkaista jo hänen elinaikanaan: ”*Fredmans Epistlar*” (1790) ja ”*Fredmans Sång*er” (1791). Molemmat kirjat ovat varsinaisia runsaudensarvia, täynnä paitsi hersyvää runoutta myös nohuttomattomia sävelmiä, upeata 1700-luvun musiikkia, jonka Bellman lainasi mm. tuolloin suosituista ranskalaisista oopperoista.

Bellmanin ystävä ja hyväntekijä oli tuonaikainen hallitsijamme **Kuningas Kustaa III** (1746-1792), joka allekirjoitti Tampereen perustamiskirjan Grips-holmin linnassa 1.10.1779. Silloin kaupunkimme oli vain pikkuinen puukylä, josta kuitenkin tuli Ruotsin valtakunnan ensimmäinen vapaakaupunki.

Liput 35 | 30 | 12

Ohjelma

Iida Kalakoski: Puukylästä kivikaupungiksi

Gutår båd Natt och Dag - Kippis nyt päivin öin

Lyhenteet: ”*Fredmans Epistlar*” (FE) ja ”*Fredmans Sång*er” (FS)

FE 1 *Gutår båd natt och dag* (Ryömä)

FE 51 *Movitz Blåste en konsert* (Rosberg)

FE 9 *Kåraste bröder systrar och vänner* (Kemelli)

G.F. Händel: *Aria oopperasta Acis ja Galatea*

FE 12 *Gråt Fader Berg* (Hakuni/Honkasalo)

Egidio Romualdo Duni: *Aria oopperasta Le Peintre amoureux de son Modèlè*

FE 43 *Vårn mer öl och bröd*

FE 48 *Solen lyser blank och trind* (Hirvisseppä)

FE 30 *Drick ur ditt glas* (Kupiainen)

J. M. Kraus – C. M. Bellman: *Larghetto Mozartin*

kuoleman johdosta Gustavs skål

Väliaika

FS 65 *Vår Konungs skål*

FS 2 ja 3 *instrumental*

FS 6 *Hör klockorna*

FS 15 *Kom sköna källarflickor / Yxi uusi lystillinen vijsu* (Achrenius)

FS 21 *Så lunka vi så småningom*

Vaggvisa – kehtolaulu

FE 71 *Ulla, min Ulla!* (Ryömä)

FE 80 *Liksom en Herdinna* (Gottlund-Ryömä)

FE 82 *Hvila vid denna källa* (Ryömä)

Käännökset

Henrik Achrenius (1730 Sievi – 1798 Kalajoki), suomalainen runoilija ja Kalajoen nimismies. Käännöksiä mm. Marseljeesi [ensimmäinen suomennos].

Klaus Juhana Kemelli (1805 Ylivieska – 1832 Alavieska), Alavieskan vt. kappalainen, kääntäjä ja runoilija. Käännös Fredmanin laulusta nro 9 julkaistiin Oulun Viikko-Sanomissa 1831.

Carl Axel Gottlund (1796 Ruotsinpyhtää – 1875 Helsinki), kirjailija ja Helsingin yliopiston suomen kielen lehtori. Teki uraauurtavia tutkimusmatkoja Ruotsin metsäsuomalaisten pariin ja kannatti kirjakielen kehittämisessä itämurteita, erityisesti savolaismurteita.

Unto Kupiainen (1909 Helsinki – 1961 Savonlinna), suomalainen runoilija, kääntäjä ja kirjallisuudentutkija. Julkaisu ”Fredmanin Epistoloita” on vuodelta 1957.

Reino Wilhelm Palmroth (1906 Ruovesi – 1992 Helsinki), oli sanoittaja ja radiotoimittaja, kirjailija ja majuri. Hänet tunnettiin erityisesti nimimerkillään **Palle** ja **Reino Hirvisepää**.

Outi Honkasalo ja **Esko Hakuni**, ruotsinsuomalainen pariskunta Örebrosta, kääntäneet sekä **Carl Michael Bellmanin** että **Gustaf Frödingin** runoutta. Julkaisu ”Bellmanin kauneimmat” on vuodelta 1981.

Liisa Ryömä (1947 Helsinki – 2017 Loviisa), suomentaja; käänsi kirjallisuuden ja runojen ohella laulutekstejä. Teki käännökset Helsingin kaupunginteatterin esitykseen ”Bellmanin janoavat sielut”, julkaisu ”Lauluja lasin läpi” on vuodelta 1997.

Tuomas Rosberg, hämeenlinnalainen lääkäri, muusikko, laulaja, säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja. Viime vuosina suomentanut Bellmanin laulujen kokoelmaa, muutama suomennos julkaistiin 2015 Helsingin balalaikkaorkesterin levyllä Bellman ja balalaikka.

Iida Kalakoski

Iida Kalakoski on arkkitehti, joka väitteli rakennussuojelun alalta toukokuussa 2023. Hän työskentelee Tampereen yliopistossa arkkitehtuurin historian ja rakennusperinnön hoidon yliopisto-opettajana ja tutkijana. Lisäksi Kalakoski toimii monissa luottamustehtävissä, mm. Tampereen kaupunkikuvatoimikunnan jäsenenä. Kalakoskelle myönnettiin Pirkanmaan kulttuuriympäristöpalkinto vuonna 2022 aktiivisesta osallistumisesta rakennussuojelukeskusteluun sekä rakennusperinnön hoidon opetuksen kehittämisestä Tampereen yliopistossa.

Essi Nisonen

Bellman Ensemble

Pentti Hildén (s. 1959) opiskeli kitaransoittoa Sibelius Akatemiassa. Opintojaan hän täydensi mm **John Williamsin**, **Jorge Morelin** sekä **David Russellin** mestarikursseilla. Kitaransoiton lisäksi hän on myös opiskellut laulua. Pentti Hildénin soittimia ovat kitaran lisäksi luuttu ja mandora. Ohjelmissaan hän yhdistelee mielellään instrumentaali-musiikkia itse säestämiinsä laulunumeroihin. Bellmannin musiikki on kuulunut hänen ohjelmistoonsa opiskeluajoista lähtien.

Bellman Ensemble

Anna Ruotsalan (s. 1979) kaunis ja ilmeikäs sopraano on kuin luotu näiden laulujen taipuisaan sävelkieleen; hänen lauluaan voi ihastella monessa eturivin lauluyhtyessä kuten *Lumen Valossa* ja *Giardino Novossa*. Hän on valmistunut Sibelius-Akatemiasta ja toimii klassisen laulun lehtorina Vantaan musiikkiopistossa.

Pauliina Fred (s.1974) on erikoistunut historiallisiin huiluihin ja niiden soittotapoihin. Pauliina soittaa vakituisesti *Helsingin Barokkiorkesterissa*, *Suomalaisessa barokkiorkesterissa*, norjalaisissa *Nivalis Barokkensemblessä* ja *Barokkanerne-Norsk Barokk-orkesterissa*. Hän on myös *Bravade-nakka-huilukvartetin* jäsen. Fred on konsertoinut solistina ja kamarimuusikkona lukuisilla Euroopan, Aasian

ja Etelä-Amerikan festivaaleilla. Pauliina Fred valmistui musiikin maisteriksi sekä Sibelius-Akatemiasta että Utrechtiin Konservatoriosta, Hollannista v. 2001.

Markus Pelli (s. 1975) on monipuolinen muusikko ja sellopedagogi. Estradeilla hänet voi usein bongata tänään kuuluvan *Bellman-Ensemblen* lisäksi vaikkapa *Trio La Ruen*, *Suomalaisen barokkiorkesterin* tai *Hyvinkään orkesterin* riveissä, ajoittain myös solistitehtävissä. Trio La Rue ja erilaiset projektit ovat vieneet Markuksen esiintymään kotimaan konserttilavojen lisäksi Ruotsiin, Ranskaan, Italiaan, Yhdysvaltoihin ja Japaniin saakka.

Emil Aaltosen museo

Pyynikinlinna

Arkkitehti **Jarl Eklundin** suunnittelema Pyynikinlinna valmistui vuonna 1924. Kaksikerroksinen, vaaleaksi rapattu tiilirakennus monine klassisine yksityiskohtineen kertoo antiikin ja italialaisen rakennustaiteen ihailusta ja soveltamisesta 1920-luvun pohjoismaiseen klassismiin.

Pyynikinlinna oli suomalaisen kenkäteollisuuden uranuurtajan vuorineuvos **Emil Aaltosen** (1869–1949) ja hänen jälkeläistensä pitkäaikainen koti. Aaltonen osti Pyynikinlinnan vuonna 1932 sekä asunnokseen että kasvavan taidekokoelmansa tiloiksi.

Vuonna 1984 Pyynikinlinna kunnostettiin Aaltosen tyttärentyttären, **Eila Kivekkään** toimesta näyttelyiden ja erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen soveltuvaksi. Arkkitehti **Markku Komosen** suunnittelemissa muutostöissä säilytettiin rakennuksen alkuperäinen ulkoasu ja yksityisen kodin tuntu. Pyynikinlinna sijaitsee viime vuosisadan alkupuolella rakennetussa rauhallisessa huvilakaupunginosassa. Rakennuksen ikkunoista, terasseilta ja puutarhasta avautuu esteetön näköala Pyynikin hongikkoon ja Pyhäjärvelle sekä vain kilometrin päässä olevaan kaupungin ydinkeskustaan.

Osoite
Palomäentie 2a
33200 Tampere

Sankaruutta ja järkytyksiä

Historiaesitelmä sekä sinfonista musiikkia kamarimusiikkikokoonpanoille

Pertti Haapala, professori emeritus

Helsinki Chamber Soloists

Ari Þór Vilhjálmsson, 1. viulu

Eva Ballaz, 2. viulu

Rémi Moingeon, alttoviulu

Joona Pulkkinen, sello

Teemu Kauppinen, kontrabasso

Alexis Roman, huilu

Cristian Moré Coloma, oboe

Giuseppe Gentile, klarinetti

Mikko-Pekka Svala, fagotti

Ville Hiilivirta, käyrätorvi

Alessandro Chiavetta, trumpetti

Darren Acosta, pasuuna

Xavi Castelló Arandiga, timpani

Ohjelma

Pertti Haapala: Napoleon, Beethoven ja Suomi

Jean Sibelius (1865–1957)

sovitus kamariryhtyeelle **Jaakko Kuusisto**

Satu op. 9 (1892/1902)

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

sovitus kamariorkesterille **Adrian Rigopoulos**

Sinfonia nro 3 "Eroica" op. 55 (1803–1804)

I Allegro con brio

II Marcia funebre: Adagio assai

III Scherzo: Allegro vivace - Trio

IV Finale: Allegro molto - Poco Andante -
Presto

Liput 35 | 30 | 12

Helsinki Chamber Soloists (HCS)

Pertti Haapala

Harri Hinkka

Pertti Haapala on Tampereen yliopistosta vuonna 2021 eläköitynyt historian professori ja Suomen Akatemian Kokemuksen historian huippuyksikön (HEX) johtaja.

Hänen tutkimusalojaan ovat erityisesti sosiaalishistoria ja historiantutkimuksen metodologia. Kokemuksen historian huippuyksikössä HEX:ssä hän tutkii sosiaalisia rakenteita eli yhteiskunnallisen kokemuksen ja kiinnostymisen edellytyksiä sekä yhteiskuntatiedettä, erityisesti historiografiaa, kansallisenä identiteettinä. Historiografia on historiasta kertovien tekstien ja historiantutkimuksen metodien käytön tutkimusta.

Helsinki Chamber Soloists

Helsinki Chamber Soloists (HCS) on kamarimusiikkikokoonpano, joka soittaa sinfoniaorkesterille sävellettyjen teosten kamarimusiikkisovituksia ilman kapellimestaria. Siten jokaisella soittajalla on teoksiin solistinen ote, joka tarjoaa muusikoille mahdollisuuden henkilökohtaiseen tulkintaan ja tuo tuttuun teosten kuuntelukokemukseen ainutlaatuisen läheisyyden tunnun.

HCS on joukko muusikoita jotka työskentelevät mm. Helsingin kaupunginorkesterissa ja Radion sinfoniaorkesterissa. Muusikot ovat kotoisin Suomen lisäksi kuudesta muusta maasta: Islannista, Unkarista, Chilestä, Italiasta, Espanjasta ja Yhdysvalloista - mikä kuvastaa suomalaisen musiikkielämän kansainvälisyyttä.

Vaikka sinfoniamusiikin kamarisovituksia soitetaan nykyään harvoin, niiden historia juontaa juurensa wieniläiseen *Verein für musikalische Privataufführungen* -yhdistykseen, jonka Arnold Schönberg perusti vuonna 1918. 100 vuotta myöhemmin perustettu Helsinki Chamber Soloists tuo tätä harvinaista genreä esiin soittaen mm. Mahlerin, Brahmsin ja Debussyn teoksia. Yhtyeellä on ohjelmistossaan toistakymmentä sovitettua teosta, joiden kokoonpano vaihtelee yhdeksästä viiteentoista muusikkoon.

Jean Sibelius: Satu op. 9

Kapellimestari Robert Kajanus huomautti 27-vuotiaalle Sibeliukselle keväällä 1892, että juuri kantaesitetyn *Kullervon* massiivinen esityskoneisto rajoittaisi teoksen esitysmahdollisuuksia. Hän toivoi nuorelta säveltäjältä nyt pientä orkesteriteosta, jonka käyttömahdollisuudet olisivat moninaisemmat. Sibelius ryhtyikin uuden orkesterisävellyksen tekoon. Hän oli jo Wienissä 1891 suunnitellut oktettoa tai septettoa ja myöhemmin ”Balettikohtausta nro 2”. Mahdollisesti näiden luonnosten materiaalista alkoi nyt muotoutua orkesteriteos, joka tuli valmiiksi joulukuussa 1892.

Sadusta ei tullut pientä, vaan alkuperäisenä versiona yli 20-minuuttinen monisärmäinen orkesteriruno. Kajanuksen orkesterin muusikot pitivät teosta yhtä käsittämättömänä kuin aiemmin Kullervoa ja osa orkesterista kannatti sen hylkäämistä. Tähän Kajanus ei suostunut, ja sävellystä soitetiin konsertissa helmikuussa 1893. Kajanus johti muun ohjelman ja säveltäjä oman Satunsa, eikä vastaanotto ollut Kullervon luokkaa. Varsin yleisesti kysettiin, mistä Satu oikein kertoo.

Museovirasto

Sibelius ei koskaan selittänyt teoksensa mahdollista ohjelmaa. Hänelle Satu oli ”sieluntilan ilmaus”: ”Satu on psykologisesti kaikkein syvällisimpiä teoksiani. Voisinpa melkein sanoa, että siihen sisältyy koko nuoruuteni. Se on erään sieluntilan ilmaus. Niihin aikoihin, jolloin kirjoitin Sadun, sain kokea paljon järkyttävää. Missään muussa teoksessani en ole paljastanut itseäni niin täysin kuin Sadussa. Kaikki Sadun tulkinnot ovat minulle tietysti jo senkin vuoksi aivan vieraita.”

Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 3 op. 55 ”Eroica”

Museovirasto

Beethovenin sinfonia nro 3 on yksi musiikin historian tunnetuimpia ja merkittävimpiä klassikkoteoksia. Sen lisänimeksi vakiintunut ”Eroica” suomennetaan usein ”hierooinen” tai ”sankarillinen”. Säveltäjä omisti teoksen alun perin Napoleon Bonapartelle, mutta poisti omistuksen Napoleonin kruunautettua itsensä keisariksi. Beethoven sävelsi kolmatta sinfoniaansa pääosin loppuvuonna 1803. Sen yksityinen kantaesitys oli vuoden 1804 kesällä ja ensimmäinen julkinen esitys Wienissä huhtikuussa 1805 säveltäjän itsensä johtamana. Beethovenin kuulo oli tuolloin jo hyvin huono. Vuonna 1802 hän oli kirjoittanut veljilleen nk. Heiligenstadtin testamentin, jossa hän purkaa epätoivoansa ja kertoo kuinka hänen ailahteleva käytöksensä on ymmärretty väärin, pelkäksi pahanhenkisyudeksi, mutta todellisuudessa se johtui vain kuuroutumisen aiheuttamasta ahdistuksesta. Samalla hän toteaa, että on valmis hyväksymään kohutalonsa, ja päättää kaikesta huolimatta viimeistellä ne teokset, jotka hänen päässään yhä olivat ja jotka hän koki elämäntehtäväkseen.

Museovirasto

Testamentin kirjoittamisen jälkeen hän sai valtavan luomisvimman ja päätti omistaa loppuelämänsä säveltämiselle. Vaikka hän ei enää kuullut juuri soittimia tai lauluaäntä, hän kuuli keksimänsä melodiat päässään. Myös hänen tyylinsä muuttui, se oli nyt rohkeaa ja sankarillista, kuin heijastaen säveltäjän omaa päättäväisyyttä. Vuodet 1803–1812 olivatkin säveltäjän tuottoisimmat. 1803 saivat ensiesityksensä mm. toinen sinfonia, kolmas piano-konsertto ja oratorio *Kristus Öljymäellä*, pian myös pianosonaatti *Waldstein*. Vuonna 1804 sitten uupumattoman työn seurauksena valmistui Eroica-sinfonia. Teos merkitsi irtiottoa aiemmasta sinfoniaperinteestä ja se oli merkittävä askel kohti romantiikkaa. Kestoltaan se on aiempia sinfonioita huomattavasti pitempi. Jo teoksen ensimmäinen, sonaattimuotoinen osa kestää noin vartitunnin. Toinen osa on lähes samanpitäinen hautajaismarssi, jota on esitetty myös irrallisena kappaleena monissa merkit-

tävissä muistotilaisuuksissa kuten säveltäjä Felix Mendelssohnin ja presidentti John. F. Kennedyn hautajaisissa. Kolmas osa on metsästyshenkinen scherzo kuuluisine trioineen. Kymmenminuuttinen finaali on osin muunnelmamuotoinen.

Nalle Ritvola

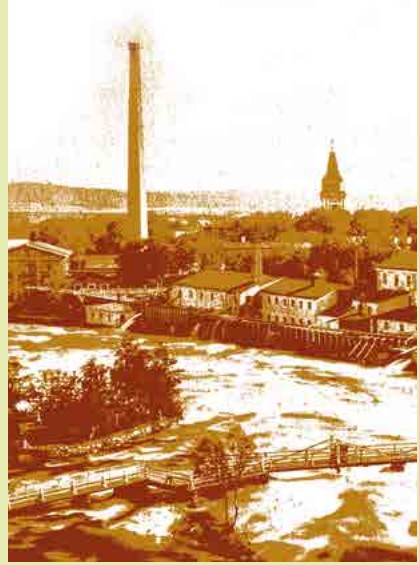
G Livelab

Frenckellin tehtaan pannuhuone

Frenckellin paperitehdas aloitti toimintansa Tammerkosken rannalla jo vuonna 1783. Vuosina 1903–1905 sen vanhat rakennukset purettiin ja niiden tilalle rakennettiin **Birger Federleyn** suunnittelema laaja jugendtyylinen teollisuuskompleksi, Yhdeksi Tampereen teollisuushistorian kansallismaiseman symboliksi nimetty, vuosina 1875–76 rakennettu Frenckellin savupiippu kuitenkin säästettiin. Sen rakentamisessa oli käytetty venäläisiä muurareita, koska näin korkean piipun rakentamiseen tottuneita miehiä ei Suomessa ollut ja koska muuraus suoritettiin käyttämättä varsinaisia ulkopuolisia telineitä. Piipun viereen Federley suunnitteli pannuhuoneen, joka rakennettiin vuosina 1905–1907. Kahdeksankulmainen piippu ja sen koristeellinen jalusta hammastuksineen, syvennyksineen ja nimikyltteineen on edelleen paikallaan pannuhuoneen parina.

Paperitehtaan perustaja oli pohjalainen kupariseppä **Abraham Häggman**. Ensimmäinen tehdas edusti manufaktuureittoluokkaa ja paperi valmistettiin käsityönä lumpuista.

Tehtaan tuotanto alkoi kasvaa, kun se siirtyi Turussa ja Helsingissä kirjapainotoimintaa harjoittaneiden **Johan Christopher Frencckellin** ja tämän isän omistukseen 1832. Tehtaan nimeksi tuli J.C. Frencckell & Son. Suomen ensimmäinen jatkuva-toiminen paperikone käynnistettiin Frencckellin paperitehtaassa 1842. 1860-luvulla raaka-aineena alettiin käyttää lumpun ohessa myös puuhioketta. Tehdas laajeni voimakkaasti 1870-luvulla. Vuonna 1920 Frencckellin paperitehtaasta tuli porilaisen W. Rosenlew & Co:n tytäryhtiö. Alue siirtyi Tampereen kaupungin omistukseen vuonna 1928. Tehtaan toiminta päättyi vuonna 1929 alueen käytyä ahtaaksi ja sen rakennuksia uhkasi pitkään purkaminen. Tehdasrakennusten kunnostaminen virastokäyttöön käynnistyi 1950-luvulla. Jäljellä olevissa tehdasrakennuksissa toimii nykyään Tampereen Teatterin Frencckell-näyttämö, kaupungin teknisen- ja ympäristötoimen tiloja sekä ravintola. Vuosikymmenten ajan pannuhuoneessa toimi kaupunginkirjaston Frencckellin lehtilukusali, joka siirtyi pääkirjasto

Vapriikin kuva-arkisto

Metson yhteyteen 2016. Pannuhuoneen tilojen vuokralaiseksi valittiin ideakilpailun pohjalta akustispainotteinen livemusiikkilubi **6 LiveLab**, joka avattiin laajojen korjaustöiden jälkeen 2019.

Osoite: Puutarhakatu 1
33100 Tampere

Miska Miettunen, Mika Paajanen, Marian Strandenius ja Ville Hiilivirta

Sua tervehdin

Serenadeja ja musiikillisia tervehyksiä Suomesta ja Saksasta

Käyrätorvikvartetti soittaa mieliin painuneita suomalaisia teoksia ja tunnettuja klassisen musiikin helmiä, jotka ovat alkujaan mm. orkesterimusiikkia, yksin- ja kuorolauluja, oopperakohtauksia ja traditionaalisia tai kansanlaulusävelmiä.

Konsertin juontaa Ville Hiilivirta.

Ohjelma

Gustav Adolf Härtel: *Abendständchen*
(Sua tervehdin)

Alfred Diewitz: *Fidele Grünröcke*

Franz Wilhelm Abt: *Ständchen* (Sonnenlicht
ist schlafen gängen)

Richard Wagner: *Matruusien kuoro* oopperasta
Lentävä Hollantilainen

Franz Schubert: *Der Lindenbaum* (Lehmus)
Wolfgang Amadeus Mozart: *Ave verum corpus*

Johann Strauss vanhempi: *Radetzky-marssi*
trad.: *Bayerischer Ländler* (Baijerilainen
maalaistanssi)

Jean Sibelius: *Andantino*

Taneli Kuusisto: *Suomalainen rukous*
Emil Genetz: *Terve Suomi maa*

Jean Sibelius: *Isänmaalle*
Heikki Klemetti: *Oi kallis Suomenmaa*
trad.: *Scarborough Fair* (Lilja, ruusu, kirsikka
puu)

Manning Sherwin: *Nightingale Sang in Berkeley*
Square (Satakieli Esplanadin puistossa)
Jean Sibelius: *Sydämeni laulu*

Fredrik Pacius: *Suomen laulu*

Vapaa pääsy

Käyrätorvikvartetti

Ville Hiilivirta,
Marian Strandenius,
Mika Paajanen,
Miska Miettunen

Ville Hiilivirta

Ville Hiilivirta [s. 1984] on soittanut käyrätorvea yhdeksänvuotiaasta saakka ensin Länsi-Helsingin musiikkiopistossa ja sitten Sibelius-Akatemiassa **Timo Ronkaisen** johdolla. Vuodesta 2010 alkaen hän on soittanut Helsingin kaupunginorkesterissa käyrätorven äänenjohtajana. Samana kesänä hän voitti Lieksan 3. kansainväliset käyrätorvikilpailut. Sitä ennen hän opiskeli Hannoverin musiikkikorkeakoulussa ja soitti muutaman vuoden myös Tampere Filharmoniaassa. Orkesterityön ohessa Hiilivirta on kiertänyt monia kamarimusiikkifestivaaleja Uudestakaupungista Luostolle sekä Kuhmosta Vaasaan. Kamariorkesteri Avanti!n toiminnassa hän ollut myös innokkaasti mukana.

Marian Strandenius

Marian Strandenius [s. 2001] on Kokkolasta kotoisin oleva käyrätorvisti. Vuodesta 2019 lähtien hän on opiskellut Sibelius-Akatemiassa opettajanaan **Jukka Harju**. Tänä syksynä Marian on lähdössä vaihto-opiskelijaksi Salzburgin Mozarteumiin. Kuluneiden opiskeluvuosien varrella Marian on kerännyt runsaasti työkokemusta mm. sijaisena Helsingin kaupunginorkesterissa ja soittanut monissa muissakin suomalaisissa ammattiorkesterissa. Marian on myös esiintynyt solistina mm. Wegelius kamarijousten sekä Wasa Sinfoniettan kanssa. Ennen syksyn opintojen alkua Marian lähtee vielä

musiikkifestivaalille Italiaan, Elban saarelle, jossa hän esiintyy sekä kamarimusiikkikokoonpanoissa että festivaaliorkesterissa.

Mika Paajanen

Mika Paajanen [s. 1975] aloitti käyrätorvensoiton 11-vuotiaana kotikaupunkinsa Heinolan musiikkikoulussa. Sibelius-Akatemiassa hänkin opiskeli **Timo Ronkaisen** johdolla. Paajasen ammattimusiikon ura alkoi Helsingin kaupunginorkesterissa ja Suomen Kansallisoopperan orkesterissa. Vuodesta 2003 lähtien hän on ollut Helsingin kaupunginorkesterin 1. käyrätorven äänenjohtaja. Hän soittaa myös Savonlinnan Oopperajuhlaorkesterissa ja Suomalaisessa Kamariorkesterissa sekä on Cru-sell-kvintetin ja Holger Ensemblen jäsen. Lieksan 1. kansainvälisissä käyrätorvikilpailuissa vuonna 2000 Mika Paajanen voitti toisen palkinnon ja hänet valittiin 2001 Vuoden Vaskisoittajaksi.

Miska Miettunen

Miska Miettunen [s. 1971] aloitti käyrätorvensoiton 10-vuotiaana innostuttuaan isoveljensä, nykyisin Tampere Filharmoniaassa tuubaa soittavan Harrin musisoinnista. Pian hän löysi itsensä paikallisesta soittokunnasta sekä Varkauden orkesterista. Sibelius-Akatemiaan hän pääsi jatkamaan jo nuorisokoulutuksessa alkanutta yhteistyötä **Timo Ronkaisen** kanssa. Opintojaan hän on täydentänyt Lontoon Royal College of Musicissa. Miettunen sai 1992 valita ottaako vastaan paikan Radion sinfoniaorkesterissa, Tapiola Sinfonietassa vai Helsingin kaupunginorkesterissa, jonka hän valitsi. Moneen musiikkityyliin venyvä Miettunen on soittanut myös Avanti!ssa, Savonlinnan Oopperajuhlaorkesterissa sekä Helsingin ja Suomen barokkiorkesterissa.

Väinö Linna aukio, Naale Rtkvolla

Osoite:
Itäinen katu 3
33210 Tampere

Romansseja ja surumusiikkia

Ukraina ajatuksissamme

Lauri Kankkunen, sello
Matilda Kärkkäinen, piano
Helena Hiilivirta, juonto

Ohjelma

Sergei Prokofjev (1891-1953)

Sonaatti sellolle ja pianolle op. 119 (1949)

Andante grave

Moderato

Allegro, ma non troppo

Mykola Lysenko (1842-1912)

Gavotti ukrainalaisesta kansanlauluteemasta
pianolle op. 22 (1876)

Romanssi pianolle op. 27 (1896)

Jean Sibelius (1865-1957)

Valssi op. 24 nro 5 (1895)

Romanssi op. 24 nro 9 (1901)

Mykola Lysenko

Elegia – La Tristesse sellolle ja pianolle
op. 39 (1901)

Mykola Lysenko

Rapsodia ukrainalaisista teemoista nro 2
pianolle "Dumka-Shumka" op. 18 (1877)

Sergei Prokofjev

Sergei Prokofjev syntyi 1891 nykyisen Ukrainan Donetskien alueella Sontsvikan kylässä. Siellä sijaitsee hänen kotimuseonsa, jonka kokoelmat on nyt evakuoitu. Museo sijaitsee koulussa, jossa Prokofjevin äiti toimi opettajana. Äiti oli harrastelijapianisti, joka antoi ensimmäiset pianotunnit pojalle tämän ollessa viisivuotias. Perheen ainoa lapsi oppi nopeasti musiikkia ja kiinnostui säveltämisestäkin varhain. Prokofjev aloitti opiskelut 13-vuotiaana Pietarin konservatoriossa, jossa hän opiskeli sävellystä, pianonsoittoa ja orkesterinjohdtoa. Vuoden 1917 vallankumouksen jälkeen Prokofjev lähti Venäjältä ja asui Yhdysvalloissa, sitten Saksassa ja Pariisissa ja ansaitsi elantonsa säveltäjänä, pianistina ja kapellimestarina. Vuonna 1936 hän lopulta palasi perheineen kotimaahansa.

Vuonna 1949 Prokofjev osallistui konserttiin, jossa **Mstislav Rostropovich** esitti *Nikolai Miaskovskin sellosonaatin nro 2*. Prokofjev oli niin vaikuttunut Rostropovichin esityksestä, että hänkin päätti kirjoittaa tälle sellosonaatin, joka valmistui samana vuonna. Häntä oli syytetty formalismista ja suuri osa hänen musiikistaan oli kielletty. Hän kuitenkin jatkoi musiikin säveltämistä, vaikka ei ollut varma, esitettäisiinkö hänen uusia teoksiaan koskaan julkisesti.

Liput 35 | 30 | 12

Rostropovich ja pianisti **Svjatoslav Richter** kantoesittivät teoksen maaliskuussa 1950 Moskovassa. Muistelmissaan Richter kirjoitti: ”Esitimme Prokofjevin sellosonaatin. Ennen konserttia meidän piti esittää se Säveltäjäläitössa, jossa nämä herrat päättivät kaikkien uusien teosten kohtalon. Heidän täytyi selvittää, oliko Prokofjev tuottanut uuden mestariteoksen vai päinvastoin teoksen, joka oli ”vihamielinen kansanhengelle”. Kolme kuukautta myöhemmin meidän täytyi soittaa se uudelleen kaikkien radiokomiteassa istuneiden säveltäjien täysistunnossa, ja vasta seuraavana vuonna pysyimme esittämään sen julkisesti.”

Päiväkirjassaan **Miaskovski** ylisti tilaisuutta: ”Eilen Rostropovich ja Richter soittivat konsertissa *Prokofjevin sellosonaattia* - ihmeellistä musiikkikappaletta!”

Mykola Lysenko

Mykola Lysenko syntyi 1842 Hrynkyyssä, Poltavan kuvernementissa ja kuoli 1912 Kiovassa. Hän oli aristokraattisen *kasakka-starshyna*-suvun jälkeläinen, säveltäjä, etnomusikologi, kapellimestari, pianisti ja opettaja. Hän oppi pianonsoiton alkeet äidiltään ja sai isovanhemmiltaan vahvan arvostuksen ukrainalaiseen musiikkiin ja kasakkaperinteeseen. Vuodesta 1860 lähtien hän opiskeli Harkovassa ja Kiovan yliopistossa, josta suoritti vuonna 1865 luonnontieteiden tutkinnon.

Hän työskenteli kaksi vuotta välimiehenä Tarashchan piirikunnassa, minkä jälkeen hän jatkoi musiikkiopintojaan Leipzigissa. Hän palasi ensin Kiovaan vuonna 1869 musiikinopettajana ja kapellimestarina ja muutti sitten Pietariin opiskelemaan orkestraatiota **Nikolai Rimski-Korsakovin** johdolla. Palattuaan

taas Kiovaan hän antoi musiikkitunteja useiden vuosien ajan ennen kuin avasi oman musiikki- ja draamakoulunsa vuonna 1904.

Lysenko oli 1800-luvun lopussa Ukrainan musiikin keskeinen hahmo. Merkit-

tävä konserttipianisti Lysenko sävelsi paljon teoksia juuri pianolle. Hänen tuotantoonsa kuuluu myös kamarimusiikkia, lauluja ja oopperoita. Hän kirjoitti oopperalibrettonsa ukrainan kielellä. **Pjotr Tshaikovskin** toive esittää Lysenkon ooppera *Taras Bulba* Moskovassa ei koskaan onnistunut, sillä säveltäjä ei antanut esittää teostaan venäjäksi.

Lysenko tunnettiin myös kansallismielisenä aktivistina. Hän tuki vuoden 1905 vallankumousta ja oli vuonna 1907 sen vuoksi vankilassa useita kuukausia ja hänen kuolemaansa 1912 surtiin laajasti.

Jean Sibelius

Jean Sibelius sävelsi yli 150 pianoteosta, joista suurin osa (noin 115) on julkaistu opusnumerolla ja noin 35 ovat julkaisemattomia. Lisäksi hän teki pari tusinaa pianosovitusta orkesteriteoksistaan, pianosäestyksellisiä lauluja ja kamarimusiikkiteoksia pianon kanssa, joten yli puolessa Sibeliuksen sävellyksistä piano on mukana, yhteensä noin 350 teoksessa.

Säveltäjämestariimme elinaikana hänen pianoteoksiaan vähäteltiin, sillä häneltä odotettiin etenkin suuria orkesteriteoksia. Mutta Sibeliuksen sihteeri **Santeri Levas** on kertonut Sibeliuksen itsensä todenneen, että ”Tiedän että niillä on varma tulevaisuus, tiedän sen siitäkin huolimatta, että ne tällä hetkellä ovat joutuneet aivan unohtuiksi.” Sibelius oli lisännyt vielä, että hänen omat pianokappaleensa kenties kerran tulisivat yhtä suosituiksi kuin Schumannin.

Opukseen 24 on koottu yhteen kymmenen eri aikoina vuosina 1895 -1903 syntynyttä teosta, joista osa on hänen kaikkein suosituimpia pianokappaleitaan.

Lauri Kankkunen

Koska viulun ääni oli liian korkea ja pianon ääni liian koliseva, **Lauri Kankkunen** (s. 1990) aloitti viisivuotiaana sellonsoiton. Nykyisin Kankkunen on erittäin onnellinen että lapsuuden rakkaasta harrastuksesta on tullut hänelle ammatti. Hän nauttii sellon monipuolisuudesta soittimena ja on kotonaan niin solistina, kamarimusiikkona, opettajana kuin orkesterin äänenjohtajakin.

Lauri Kankkunen on esiintynyt mm. HKO:n, Radion sinfoniaorkesterin ja Lappeenrannan kaupunginorkesterin solistina. Kamarimusiikkona hän on esiintynyt useimmilla suomalaisilla festivaaleilla ja Suomen ulkopuolella useimmissa Euroopan maissa. Lisäksi Kankkunen oli vuonna 2019 osa Apocalypican kiertuevahuutta noin 50 konsertin verran mm. USAssa, Meksikossa, Japanissa ja Australiassa.

Lauri Kankkunen on nykyisin *Helsingin kaupunginorkesterin* 1. soolosolisti, aikaisemmin hän on työskennellyt mm. *Tampere Filharmonian* sellon äänenjohtajana. Lisäksi hän opettaa sellonsoittoa Länsi-Helsingin Musiikkiopistossa ja mestarikursseilla. Lauri Kankkusen käytössä on Helsingin kaupungin omistama nimetön italialainen sello 1700-luvun lopulta. Kyseisen sellon aikaisempi omistaja oli Helsingin kaupunginorkesterin soolosolisti, joten sello on ollut osa HKO:n soitinkulttuurista jo 1980-luvulta saakka.

Matilda Kärkkäinen

Matilda Kärkkäinen on monipuolinen pianisti, jonka taiteellinen toiminta ulottuu soolopianismista kamarimusiikkiin ja liedtiin. Hän on toiminut kamaripianistina Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa vuodesta 2014 lähtien, ja vuodesta 2019 lehtorina samassa tehtävässä.

Kärkkäisen merkittävimpiä opettajia Sibelius-Akatemiassa olivat **Marita Viitasalo** ja **Erik T. Tawastjerna**. Vuonna 2017 hän sai päätökseen taiteellisen tohtorintutkintonsa, jonka aihe oli pianosonaatin moniulotteisuus. Hän täydensi maisterivaiheen opintojaan Wienin musiikkiyliopistossa ja Edsbergin kamarimusiikki-instituutissa Tukholmassa. Ensikonserttinsa hän soitti vuonna 2009.

Heikki Tuuli

Kärkkäinen on palkittu Jyväskylän pianokilpailussa [3. sija ja yleisöpalkinto v. 2004], Nyborgin pohjoismaisessa pianokilpailussa [2. sija v. 2004], ja kansainvälisessä Ciurlionis-kilpailussa Liettuassa [erikoispalkinto parhaasta nykymusiikkiteoksen esityksestä v. 2003].

Uuden musiikin parissa Kärkkäinen on soittanut useita kantaesityksiä ja myöskin levyttänyt kantaesityksensä musiikkia sekä tehnyt nauhoituksia Yleisradiolle. Kärkkäinen on esiintynyt monilla suomalaisilla festivaaleilla, mm. Crusell-viikolla, PianoEspoossa ja jo pitkään vuosittain Kuhmon Kamarimusiikissa. Hän on konsertoinut laajalti myös kansainvälisesti. Hän oli vuonna 2022 yksi Jean Sibelius -viulukilpailun pianisteista.

Finlaysonin kirkko

Kirkon rakennutti tehtaanjohtaja **Wilhelm von Nottbeck** ja se valmistui vuonna 1879. Kirkko rakennettiin ensisijaisesti hartaus tilaksi, mutta siellä myös aloitettiin vuoden ensimmäinen työpäivä jumalanpalveluksella aina 1970-luvulle asti. Kirkon suunnitteli Tampereen silloinen kaupunginarkkitehti **F.L. Calonius**. Kirkko on yksiläiväinen ja goottilais-tyylinen. Kirkon julkisivun materiaalina on puhtaaksi muurattu punatiili. Se muistuttaa englantilaista kongregationaalikirkkoa, sillä kirkon saarnatuoli ja urut sijaitsevat tavanomaisesta poiketen alttarin takana. Urkujen päällä arkkienkeli *Mikaelia* kuvaava patsas katselee kohti vanhaa tehdasaluetta. Kirkossa ei ole minkäänlaista alttaritaulua tai -veistosta. Ulkopuolta koristavat useat huiput ja ristit. Kirkossa on 240 istumapaikkaa.

Finlaysonin tehdas työläisasuntoalueineen julistettiin omaksi kirkkoseurakunnakseen vuonna 1846. Finlaysonin seurakuntaan kuului silloin, perheenjäsenet mukaan lukien, miltei puolet kaikista tamperelaisista. Tehtaalla oli oma rukoushuone jo ennen kirkon valmistumista ja oma pappi, tehtaansaarnaaja 1846–1880. Hänen tehtävänsä oli huolehtia tehtaalaisten hengellisestä hyvinvoinnista ja

Ympärikin kuva-arkisto

vastata suomenkielisestä jumalanpalvelustoiminnasta. Viran lakattua Tampereen papit huolehtivat myös Finlaysonin kirkon tilaisuuksista. Tehdas luovutti kirkon vastikkeetta tontteineen Tampereen evankelis-luterilaisille seurakunnille vuonna 1982. Luovutuksen ehtona oli, että kirkkoa tulee jatkosakin kutsua Finlaysonin kirkoksi.

Osoite:
Puuvillatehtaankatu 2
33210 Tampere

Ympärikin kuva-arkisto

Sulle salaisuuden kertoa mä voisin

Ikivihreitä iskelmiä Harmony Sistersin ja Metro-tyttöjen tyyliin

Ohjelmassa muun muassa

Sataman valot, Kodin kynttilät, Sulle salaisuuden kertoa mä voisin, Rinnakkain, Pennies from Heaven, Whispering, Josef Josef, Tunnista toiseen, Muistojen Bulevardi

RetroSisters ja yhtye

Laura Liikainen, sopraano
Katriina Kerppola, sopraano
Sirpa Nuuttila, mezzosopraano
Jussi Miilunpalo, piano
Tapio Lydecken, basso
Ville Liikainen, rummut

Radisson Blu Grand Hotel Tammer

Liput 40 | 35 | 15

→ Lippuun sisältyy kahvi / tee / mehu ja leivos
Grand Hotel Tammerin tyyliin!

Lauluyhtye RetroSisters

Lauluyhtye *RetroSisters* sai alkunsa vuonna 2016, kun ammattilaulajat ja ystävät Suomen Kansallisoopperasta huomasivat pitävänsä vanhoista iskelmistä ja Harmony Sistersien sekä Metro-tyttöjen tavasta laulaa ja esittää niitä. RetroSisters on konsertoinut eri puolilla Suomea ja esiintynyt mm. hoivakodeissa ja palvelutaloissa Suomen Kulttuurirahaston Taidetta hoitolaitoksiin -stipendin turvin.

Laura Liikainen

Laura Liikainen on laulanut vuosina 2008-2014 Savonlinnan Oopperajuhlakuorossa. Hänen ooppera-roolejaan ovat olleet mm. Zdenka R. Straussin Arabellassa, Ännchen von Weberin Taika-ampujassa, Susanna Mozartin Figaron häissä, Marjatta ja Sinikka Ilkka Kuusiston Isänmaan tyttäret -oopperassa sekä 1. Ystävätär & Maksi Kirmo Lintisen Loputon lompssa -oopperan kantaesityksessä.

Katriina Kerppola

Katriina Kerppola on työskennellyt Suomen Kansallisoopperassa vakituisesti vuosina 1993-2016 ja myö-

hemmin vielä lisäkuorossa. Kuorotyön ohella hän on ollut solistina sekä Kansallisoopperassa että eri maakuntateattereissa, rooleina mm. Mustalaisruhtinattaren Sylva Vaasassa, Figaron häiden Susanna Lahdessa sekä Kuningas ja minä -musikaalin Anna Kotkassa.

Sirpa Nuuttila

Sirpa Nuuttila on työskennellyt Suomen Kansallisoopperassa vakituksena oopperalaulajana vuosina 2002-2022. Työhön on kuulunut sekä kuorotyötä että solistisia rooleja, mm. Wagnerin Siegrune Valkyyriassa ja Kukkaistytty Parsifalissa sekä Majatalon emäntä Musorgskin Boris Godunovissa. Lahden Oopperayhdistyksen toiminnassa hän oli mukana vuosina 1983-1993 sekä solistina että kuorossa.

Jussi Miilunpalo

Oopperalaulaja, korrepetiittori ja laulumusiikin lehtori Jussi Miilunpalo on toiminut Suomen Kansallisoopperassa laulajana ja solistina vuosina 1993-2022 sekä laulanut solistina ja toiminut korrepetiittorina Savonlinnan Oopperajuhlilla ja eri maakuntaoopperoissa.

Sibelius-Akatemiassa hän oli professori Jorma Hynnisen assistenttina 1997-2022. Lied-pianistina hän on säestänyt monia laulajia ja pianisti-muusikkona soittanut myös monissa tanssiorkesterissa.

Tapio Lydecken

Tapio Lydeckenin pianon- ja klarinetinsoiton opinnot tyssäivät siihen kun hän 13-vuotiaana aloitti kontrabasson soiton opinnot Mikkelin musiikkiopistossa. Erinäisten vaiheiden jälkeen hän huomasi opiskelevansa kontrabasson soittoa Sibelius-Akatemiassa, jossa suoritti diplomitutkinnon vuonna 1987,

mutta oli jo pari vuotta aiemmin aloittanut työskentelyn Suomen Kansallisoopperan orkesterissa.

Ville Liikanen

Ville Liikanen on soittanut rumpusetiä ja perkusioita erilaisissa ja eri kokoisissa kokoonpanoissa tyyllilajien ulottuessa aina perinteisestä iskelmästä nykypäivän poppiin ja juurevasta kansainvälisestä musiikista rockiin sekä jazziin. Ville Liikanen johtaa omaa yhtyettään Uuraan Pojat. Yksittäisiä keikkoja ja projekteja hän on tehnyt useiden eri solistien, kuorujen ja esimerkiksi puhallinorkesteriensa kanssa.

Grand Hotel Tammer

Grand Hotel Tammer (Tampereen teknillisen seuran talo), viralliselta nimeltään Radisson Blu Grand Hotel Tammer, on rakennettu vuonna 1929. Hotellin historia alkoi Tampereen teknillisen seuran kokouksesta, jossa E. Graeffe ehdotti, että seuralle rakennettaisiin talo. Rakennukseen haluttiin myös tuottavia tiloja. Hotelli Tammerin suunnitteli kaupunginarkkitehti Bertel Strömmer, ja se edustaa tyyliältään pohjoismaista klassismia. Alusta alkaen oli tarkoitus rakentaa kansainvälisenkin vertailun kestävä hotelli ja Tampereelle uusi maamerkki. Kustannukset kohosivat lähes kahdeksaan miljoonaan markkaan.

Grand Hotel Tammeria on remontoitu vanhaa kunnioittaen, ja rakennus on Museoviraston suojelema. Molempien päätyjen alkuperäiset parvekkeet on kuitenkin poistettu. Tammerin ravintola toimii edelleen alkuperäisissä tiloissaan. Korkea ravintolasali on kunnostettu 1990-luvulla alkuperäiseen juhlalliseen asuunsa ja sinne mahtuu noin sata ruokailijaa.

Osoite:
Satakunnankatu 13,
33100 Tampere

Syksy Dresdenissä

Vivaldin vuodenaika -sarjan kolmas konsertti

Vivaldin vuodenaika -konserttisarja seuraa Antonio Vivaldin elämäkulkua syntymästä kuolemaan ja hänen maineensa huipulla ympäri Eurooppaa. Sarjan kaupungit olivat merkittävässä osassa Vivaldin elämässä ja kaikissa neljässä konsertissa kuullaan yhden vuodenaikakonserton lisäksi Vivaldin muita teoksia sekä kunkin kaupungin äänimaisemaa muiden siellä vaikuttaneiden säveltäjien työnä.

Syksy Dresdenissä esittelee Saksin vaaliruhtinaskunnan hovin huippuyhteyttä, sen yhteyttä Venetsiaan sekä Vivaldin merkitystä Saksan musiikkielämälle ja mm. J.S. Bachin konserttotyylille.

Pirkanmaan Barokki ja Tampere Cappella

Aira Maria Lehtipuu, viulu

Markus Yli-Jokipii, kuoronjohto

Auvo Vihro, näyttelijä

Ilpo Laspas, urut

Tuiki Järvensivu, sopraano

Teppo Lampela, alto

Pirkanmaan Barokin toimintaa tukevat:

Suomen Kulttuurirahasto

Pirkanmaan Kulttuurirahasto

Tampereen seurakuntayhtymä

Taiteen edistämiskeskus

Liput 35 | 30 | 12

Ohjelma

Jan Dismas Zelenka (1679-1745)

Dixit Dominus D-duuri ZWV 68

Johann Georg Pisendel (1687-1755)

Sonaatti sooloviululle ilman bassoa a-molli

1. [ei tempomerkintää]

Francesco Maria Veracini (1690-1768)

Orkesterisarja nro 6 g-molli

1. Allegro

2. Largo

3. Allegro

4. Minuetti

Jan Dismas Zelenka

Nisi Dominus a-molli ZWV 92

Väliaika

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Sovitus Antonio Vivaldin konsertosta

a-molli RV 522 uruille BWV 593

1. [ei tempomerkintää]

2. Adagio

3. Allegro

Antonio Vivaldi (1678-1741)

Konsertto viululle ja orkesterille

F-duuri RV 293 "Syksy"

Allegro [maalaisten laulut ja tanssit]

Adagio molto [nukkuvat juopot]

Allegro [metsästys]

Pirkanmaan Barokki

Aira Maria Lehtipuu, Riikka Marttila,
 Hannu Vasara, Kaisa Kallinen ja
 Kaisa Ruotsalainen, viulu
 Eija Laru ja Marianne Hautakangas, alttoviulu
 Heidi Peltoniemi ja Tähti Oksanen, sello
 Anna Rinta-Rahko, kontrabasso
 Piia Maunula ja Nahoko Kinoshita, oboe
 Jani Sunnarborg, fagotti
 Jouko Laivuori, cembalo ja urut
 Miikka Saarinen, trumpetti
 Tuija-Maija Nurminen, patarummut

Tampere Cappella

Sopraanot: Tuiki Järvensivu, Anu Mattila ja
 Hanna Koivisto
 Altot: Teppo Lampela, Marjukka Manner ja
 Inga Sauranen
 Tenorit: Taavi Niinimaa, Riku Miettunen ja
 Wille Enckell
 Bassot: Lauri Solin, Jani Laaksonen ja
 Markus Yli-Jokipii

Pirkanmaan Barokki on vanhan musiikin yhteys, joka on toiminut Tampereelta käsin vuodesta 2019, konserttien sekä Pirkanmaalla että muun muassa Helsingin Early Music Festivalilla ja kiertueella Turun saaristossa. Yhtyeessä soittaa Tampereelle ja Pirkanmaalle syntyjään tai junantuomina juurtuneita vanhan musiikin ammattilaisia sekä seudulle mielellään vierailulle tulevia kollegoita. Tavoitteena on tarjota yleisölle mahdollisuus kuulla korkealaatuisia barokkimusiikkia myös omassa maakunnassa.

Yhtyeen primus motorina toimii **Aira Maria Lehtipuu**, joka on jo parinkymmenen vuoden ajan kiertänyt maailmaa barokkiviulistina sekä suomalaisten että lukuisten keskieuropalaisten yhtyeiden kanssa. Lehtipuu toimii barokkimusiikin lehtorina ammattikorkeakoulu Noviaassa ja nauttii vapaa-ajallaan suuresti Tampereen seudun ulkoilumahdollisuuksista.

Tampere Cappella on laulun ammattilaisista koostuva kamarikuoro, jonka perustaja ja taiteellinen johtaja on **Markus Yli-Jokipii**. Kuoron johtajina ovat vierailleet **Elisa Huovinen**, **Jutta Seppinen**, **Heikki Liimola** ja **Jouni Rissanen**.

Kuoro on konsertoinut Pirkanmaan alueen lisäksi mm. Tampereen Sävelessä ja Ung Nordisk Musik-festivaalilla. Kaudella 2019–2020 Tampere Cappella oli kuorona Tampereen Teatterin Notre Damen kellonsoittaja – musikaalissa. Kuoron tuplakvartetti toimii TAMKin kuoronjohdon koulutuksen vokaaliyhtyeenä. Kuoro on aloittanut toimintansa vuonna 2015 ja sen laulajalistalla on yhteensä n. 40 laulajaa, esiintyen n. 16–25 laulajan vahvuksena. Kuoro tekee yhteistyötä Viron Filharmonisen kamarikuoron kanssa Kuoroakatemia-hankkeessa.

Näyttelijä **Auvo Vihro** on työskennellyt valtaosan urastaan Tampereen Työväen Teatterissa ja esiintynyt myös elokuvissa ja televisiossa sekä toiminut ohjaajana. Monipuolisuudestaan tunnettu Vihro loistaa syyskaudella 2023 TTT:n Saiturin pääroolissa. Hänelle on myönnetty Veikko Sinisalo -palkinto vuonna 2003.

Musiikin tohtori, kosketinsoittajauri **Ilpo Laspas** on suorittanut niin cembalon-, urkujen- kuin continuo-soitonkin diplomit erinomaisin arvosanoin. Taiteellisissa tohtoriopinnoissaan Siibelius-Akatemiassa Laspaksella

Virve Viita

Lea Antola

oli aiheenaan Johann Sebastian Bachin musiikin tulkittamisen eri ulottuvuuksia uruilla ja cembalolla. Laspas on menestynyt useissa kilpailuissa ja konsertoi ahkerasti solistina ja kamarimuusikkona Suomessa sekä ulkomailla.

Sofie Ondruska

Tuiki Järvensivu on Tampereen ammattikorkeakoulusta valmistunut sopraano, laulunopettaja ja viulisti. Tällä hetkellä hän opiskelee laulutaiteen maisterintutkintoa Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa **Hanna-Leena**

Haapamäen ohjauksessa. Opettajina hänellä on ollut mm. **Ulla Raiskio**, **Tarja Mäki-Latvala**, **Tuuli Lindeberg** ja **Marianne Tunkkari**, sekä laulukursseilla **Evelyn Tubb** ja **Elizabeth Werres**.

Kontratenori, musiikin maisteri **Teppo Lampela** esiintyy kontratenori- ja baritonisolistina erityisesti barokkimusiikin ja uuden musiikin tulkkina. Konserttoinnin lisäksi hän toimii laulunopettajana sekä useiden kuorojen ja lauluyhtyeiden johtajana, äänenmuo-
dostajana sekä vierailevana kouluttajana. Häntä on ollut myös useiden äänitysten taiteellisena tuottajana. Teppo Lampela voitti kontratenorina Lohjan tenorikilpailun vuonna 2005.

Pyhillä vuorilla minä sinut synnytin,
sinä synnyit kuin kaste aamuruskon helmasta.
Näin on Herra vannonut, eikä hän valaansa peruuta:

»Sinä olet pappi ikuisesti,
sinun pappeteusi on Melkisedekin pappetta.»
Herra on sinun oikealla puolellasi.
Kun hän vihastuu, hän murskaa kuninkaat.

Hän tuomitsee kansat:
kaikkialla on ruumiita,
joka puolella on katkojia päitä.
Kuningas juo purosta matkansa varrella.
Voittoisana hän kohottaa päänsä.

Kunnia Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle.
Niin kuin oli alussa, nyt on ja aina, iankaikkisesta iankaikkiseen.

Nisi Dominus

Psalmi 127

Matkalaulu. Salomon psalmi.

Jos Herra ei taloa rakenna,
turhaan näkevät rakentajat vaivaa.

Jos Herra ei kaupunkia vartioi,
turhaan vartija valvoo.

Turhaan te nousette varhain,
turhaan valvotte myöhään
ja raadatte leipänne tähden.

Yhtä lailla Herra antaa omilleen,
vaikka he nukkuisivat.

Lapset ovat Herran lahja,
kohdun hedelmä on hänen antinsa.

Kuin nuolet soturin kädessä
ovat nuorena saadut lapset.

Onnellinen se mies, jonka viini on nuolia täynnä!

Hän ei jää tappiolle,
kun hän kaupunginportissa käräjäi
vihamiestensä kanssa.

Kunnia Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle.
Niin kuin oli alussa, nyt on ja aina, iankaikkisesta iankaikkiseen. Amen.

Dixit Dominus

Psalmi 110

Kuninkaan kruunajaispsalmi

Herra sanoo minun herralleni:

»Istu oikealle puolelleni.

Minä kukistan vihollisesi,
panen heidät jalkojesi alle,
korokkeeksi valtaistuimesi eteen.

Herra, Siionin valtias,
ojentaa sinulle hallitsijan sauvan.

Ulottukoon sinun mahtisi
myös vihollistesi yli!

Nyt sinulla on valta,
kansasi seuraa sinua yhtenä miehenä.

Ohjelmasta

Euroopan hoveissa musiikki oli tapa käyttää valtaa. Musiikki oli tapa tehdä politiikkaa. Musiikki oli tapa julkisesti harjoittaa uskontoa ja osoittaa hyvää makua. Hallitsijan ylläpitämän yhtyeen musiikin taso oli suora näyteikkuna hänen rahatilanteensa, sivistyksensä ja kansainvälisten suhteidensa laatuun.

Dresdenin vaaliruhtinaan hovi oli yksi saksankielisen Euroopan tärkeimmistä vallan ja kulttuurin keskittymistä. Sen kapelliin oli haallittu Italiasta täydennystä jo 1500-luvulla ja 1600-luvun edetessä jopa kohtuuttomissa määrin alettu palvoa kaikkea Alppien eteläpuolista. Erityisesti kastraattilaulajia ja heidän taitojaan ihailtiin, vaikka hovin saksalaisetkin muusikot kuten **Hassler, Praetorius, Schütz** ja **Weckmann** olivat arvostettuja mestareita.

Perinteiden ja tyylien törmäyttäminen seurauksena syntyi muun muassa uusia sävellystylejä, ja jo varhain totuttiin virtuoosiin esityksiin niin laulussa kuin eri soittimissa. 1600-luvun kuluessa musiikin rooli kasvoi kirkkomusiikin ja juhlailallisten piiristä käsittämään hyvin kokonaisvaltaisesti hovin tapahtumia syntymäpäivistä kastejuhliin, valtiavierailuihin, teatteriin, oopperaan, tansseihin, urheiluun ja jopa metsästykseen.

Hovikapellin maine oli huipussaan **Fredrik August I:n**, toiselta nimeltään Puolan kuningas **August II Väkevän** valtakaudella vuodesta 1694 alkaen. Suuren Pohjan sodan aloittajanakin tunnettu ruhtinas jakoi sukunsa useiden sukupolvien ajan jatkuneen kiinnostuksen musiikkiin ja taiteisiin, minkä ansiosta Dresdenin orkesteri ja muut hovin yhtyeet tunnettiin huipputasostaan ympäri Eurooppaa. Eri kansainvälisten, ajallisten sekä instrumentti- ooppera- ja kansanmusiikkitylien sulatusuunina kaupungista tuli synonyymi erityiselle saksalaiselle tyyllille.

Eräs merkittävä kohtaaminen tapahtui Saksin prinssin Grand Tourilla Venetsiassa vuosina 1716–17, missä hänen seurueessaan oli myös hovikapellin viulisti ja myöhemmin konserttimestari **Johann Georg Pisendel**. Hän opiskeli Venetsiassa **Vivaldin** johdolla, nämä kaksi ystävyystyivät ja Pisendel edisti koko loppuelämänsä Vivaldin musiikin ja erityisesti konserttojen esittämistä Dresdenistä käsin. Tällä oli syvä vaikutus moniin saksalaisiin säveltäjiin kuten **Bach, Fasch, Quantz** ja **Graun**. Myös muun muassa **Telemann** vieraili Dresdenissä, ystävyystyö Pisendelin kanssa ja omisti tälle konserttojaan.

Vaikkakin Pisendel oli aikansa arvostetuin saksalainen viulisti, ei hän suinkaan ollut sitä palkkahaitarin perusteella, kuten ei myöskään hovissa pitkän ja monipuolisen uran tehnyt **Zelenka**. Böömistä kotoi-

Pirkanmaan Barokki

Lea Antola

sin oleva Zelenka liittyi orkesteriin kontrabasistina, sijaisti sairastelevaa kapellimestari **Heinichenia** ja sävelsi runsaasti upeaa ja omaperäistä hengellistä musiikkia. Hallitsijat eivät kuitenkaan erityisemmin innostuneet hänen tyylistään, eikä hän introverttinä luonteena koskaan taistellut itselleen parempaa asemaa.

Muutoinkaan ei hovin HR-osasto aina onnistunut kovin hyvin tehtävissään. Hallitsijoiden mieltymyksen mukaan ylipalkatut tulokkaat eivät sulautuneet saksalaisten muusikkojen joukkoon, varsinkaan jos olivat itsetietoisia ja luonteikkaita kuten **Veracini**, ja myös uskonnolliset seikat olivat yksi muureista. Kolmekymmenvuotinen sota oli runnellut myös Saksia, eikä 1600-luvulla ollut ongelmatonta että luterilaista kirkkomusiikkia olivat tekemässä katoliset muusikot, eikä 1700-luvulla ollut ongelmatonta että hallitsija kääntyi sukunsa perinteitä vastaan katoliseksi.

Näistä raadollisista ulkoisista tosiasioista huolimatta musiikki oli ja on myös ihmisen syvintä ja yksityisintä sisintä koskettava voima sekä luovuuden ja hauskanpidon leikkikenttä. Toivottavasti nautitte matkasta Pirkanmaan Barokin ja Vivaldin seurassa läpi barokin ajan Euroopan.

Aleksanterin kirkko

Aleksanterin kirkko rakennettiin puhtaaksi muuratusta tiilestä vuosien 1880–1881 aikana. Sen suunnitteli suomalainen **Theodor Decker**, joka oli opiskellut arkkitehdiksi Tukholman taideakatemiassa vuosina 1858–1863. Opintojensa jälkeen Decker nimitettiin Turkuun vt. lääninarkkitehdiksi. Hän jatkoi yleisten rakennusten ylläpidon palveluksessa ja työskenteli sen jälkeen jonkin aikaa yksityisenä arkkitehtina. Hän oli mm. osakkaana **Theodor Höjerin** ja **Frans Sjöströmin** Suomen ensimmäisessä yksityisessä arkkitehtitoimistossa.

Keisari **Aleksanteri II** oli Suomen suuriruhtinas vuosina 1855–1881 ja kirkko on nimetty hänen mukaansa. Kirkko on päätytornillinen pitkäkirkko, jonka pitkiltä sivuilta erkanevat monikulmisen kuoripäädyn kohdalla lyhyet ristinvarret. Kirkon julkisivua hallitsevat suuret pyöreät ja pyörökaariset ikkunat sekä ulkonevat pilarit, joilla ei kuitenkaan ole rakenteellista merkitystä vaan ne ovat puhtaasti arkkitehtonisia koriste-elementtejä. Mannermaista katedraaliytyyliä tavoitteleva kirkko edustaa myöhempää uusgoottilaista tyyliä, jossa on eri tyyli-suuntien vaikutteita.

Kirkko vihittiin käyttöön adventtina 1881, jolloin siitä tuli Tampereen kaupunkiseurakunnan pääkirkko. Tulipalo tuhosi kirkon lähes kokonaan 1937, kun sen ensimmäinen peruskorjaus oli loppusuoralla. Työ kuitenkin saatettiin loppuun, ja korjaus valmistui joulukuussa 1938.

Kirkossa on 1430 istumapaikkaa. Alttaritaulu on **Alexandra Frosterus-Sältin** Kristuksen kirkastus vuodelta 1883. Kirkkoa ympäröi Pyynikin kirkkopuisto, vanhalta nimeltään Aleksanterin kirkkopuisto, joka on entinen hautausmaa. Alun perin paikalla sijaisi vuonna 1785 perustettu Tampereen vanha hautausmaa, joka oli kaupungin ensimmäinen. Sen käyttö päättyi 1880-luvulla, kun Kalevankankaalle oli valmistunut uusi hautausmaa vuonna 1880. Samana vuonna hautausmaan ja Esplanadin, nykyisen Hämeenpuiston, väliin alettiin rakentaa Aleksanterin kirkkoa, jonka peruskivi laskettiin 2. maaliskuuta 1880.

**Osoite: Pyynikin kirkkopuisto,
33210 Tampere**

Vapriikin kuva-arkisto

TAMPEREEN WANHANKAUPUNGIN JUHLA

3–6 | 8 | 2023 | OHJELMA

To 3.8.2023 klo 18:00 Pyykinlinna
*Avajaisesityelmä sekä musiikkia jota
Tampereen perustajakin kuuli ja ihaili*
Carl Mikael Bellmanin lauluja niiden sävel-
lyksajan tyylin mukaisesti esitettynä
Liput 35 / 30 / 12 *

Pe 4.8.2023 klo 18:00 G Livelab
Sankaruutta ja järkytyksiä
Historiaesityelmä sekä sinfonista musiikkia
kamarimusiikkikokoonpanoille
Liput 35 / 30 / 12 *

**La 5.8.2023 klo 15:00 Väinö Linnan
aukio, sateen sattuessa TR1**
Sua tervehdin
Serenadeja ja musiikillisia tervehyksiä
Suomesta ja Saksasta
Vapaa pääsy

La 5.8.2023 klo 18:00 Finlaysonin kirkko
Romansseja ja surumusiikkia
Ukraina ajatuksissamme
Liput 35 / 30 / 12 *

Su 6.8.2023 klo 15:00 Grand Hotel Tammer
Sulle salaisuuden kertoa mä voisin
Päiväkahvikonsertissa soivat ikivihreät iskelmät
Harmony Sistersin ja Metro-tyttöjen tyyliin
Liput 45 / 40 / 20, sisältää kahvin/teen/mehun
ja leivoksen Tammerin tyyliin

Su 6.8.2023 klo 18:00 Aleksanterin kirkko
Sytsy Dresdenissä
Vivaldin vuodenaika -sarjan kolmas konsertti
Liput 35 / 30 / 12 *

*** Neljän konsertin sarjalippu**
105 / 90 / 36

Liput

tiketti.fi sekä Stockmann, Swamp Music ja R-kioskit,
hinnat sisältävät palvelumaksun - Toimitusmaksut: PDF-lippu sähkö-
postiin ja mobiililippu matkapuhelimeen 1 € / tilaus - Nouto myynti-
pisteestä 3 € / tilaus, + Nouto R-kioskilta 1 € / lippu + 3 € / tilaus

